

Men fordi en Sag muligvis er blevet rejst, uden at den har haft et tilstrækkeligt Erfaringsgrundlag, følger ikke deraf, at denne Sag vedblivende mangler et Erfaringsgrundlag; og dette Erfaringsgrundlag er da ogsaa blevet tilvejebragt i den nyere Tid ad to forskellige Veje dels ved Laboratorieforsøg, som blandt andet her i Danmark er foretaget af den desværre afdøde Psykolog Alfred Lehmann, og som dernæst er foretaget ude i det praktiske Liv rundt omkring i Verden, som jeg forleden antydede ved en kort Bemærkning.

Da nu denne Sag er kommet frem ved Finanslovforslagets Behandling, og da den, saa vidt jeg kan forstaa, vil faa en afgørende Betydning i den kommende Tids Agitation — der er ikke for mig mindste Tvivl om, at denne Side af Ministerens Tale er et Led i det, der skal være Genstand for Agitationen ved den kommende Valgforhandling — mener jeg, det er nødvendigt, at man faar klarhed, hvorledes denne Sag ligger paa det Erfaringsgrundlag, Nutiden besidder. Med den højtærede Formands Tilladelse skal jeg derfor citere et Par Udtalelser af Alfred Lehmann — jeg understreger, at det altsaa ikke er en Socialdemokrats Udtalelser, jeg ved ikke, hvilket politisk Parti Professor Alfred Lehmann hørte til, men det er ogsaa ligegyldigt, da han behandler denne Sag ganske videnskabeligt, rent objektivt.

Alfred Lehmann siger i et anerkendt Værk „Størst Udbytte af legemligt og aandeligt Arbejde“, II. Del, Side 156: „Lige til den nyeste Tid har Arbejdsgiverne svævet i den Vildfarelse, at Profitten vilde blive størst, hvis de kunde holde Arbejderne i Virksomhed det størst mulige Antal Timer daglig. Om Arbejderne derved blev udslidte, kom ikke dem ved; en ubrugbar Arbejder kunde altid erstattes med en ung og frisk. Denne Betragtning røber ikke blot en sørgelig Mangel paa Moral, men tillige en haabløs Uvidenhed om Betingelserne for det økonomiske Arbejde. Med vor nuværende Indsigt i disse Forhold vil det ikke være vanskeligt at paavise, at det er i alle Parters Interesse, at Arbejderne ikke overanstreges“. Han rejser altsaa først det Spørgsmaal: Hvad vil det sige, at en Arbejder overanstreges? og svarer derpaa følgende: „Naar en normal Søvn i Nattens Løb ikke fuldstændig kan ophæve Trætheden, siges Individet at være overanstrengt“. Nu skal det undersøges nærmere, hvorledes Anstrengelsen ytrer sig hos Arbejderne, hvad enten det er Muskelarbejdere eller Aandsarbejdere, og derom siger Professor Lehmann senere: „Vi veed, at jo større

Trætheden er, desto mindre er Arbejdsydelsen i en given Tid. Ligeledes er det tidligere paavist, at jo mere et Organ er trættet, desto længere Tids Hvile behøver det for igen at naa sin fulde Arbejdsevne. Heraf følger ligefrem, at de sidste Timer af en meget lang Arbejdsdag ikke blot ingen Nytte er til, men endog er ligefrem skadelige“. Saa sætter han sit Maal for, hvad der er det rigtige, paa følgende Maade: „Saa længe en Forkortelse af Arbejdsdagen medfører forøget Arbejdsydelse, vil dette være Tegn paa, at Arbejderne stadig har været overanstrengte, og Forkortelsen er da aabenbart til Fordel saavel for Arbejderne som for Arbejdsgiveren“. Det er altsaa hans almindelige Grundsynspunkt, at man ikke saadan ganske tilfældig kan slaa fast, hvor længe der skal arbejdes. Man maa undersøge, i hvor lang Tid der kan arbejdes saaledes, at Arbejderen efter Hvile og Søvn møder med lige saa mange Kræfter til den næste Dags Arbejde.

Paa det Grundlag, som Professor Alfred Lehmann opstiller, har man nu foretaget en hel Række praktiske Forsøg. Jeg omtalte forleden i en kort Bemærkning det første store Forsøg angaaende 8 Timers Arbejdsdagen — man har forsøgt med Forkortelse af Arbejdstiden meget længere tilbage, helt tilbage til 1840 —, det første Forsøg blev foretaget i Salford Jernværker i 1893; men da jeg har skildret det her i Tinget, skal jeg ikke komme yderligere ind paa det her, men henvise til min korte Bemærkning. Samtidig med dette Forsøg i England prøvede man med et tilsvarende Forsøg i en kemisk Fabrik i Liège i Belgien. Man havde der Døgnskifte med to Arbejdsskifter paa 12 Timers Arbejdstid for hvert Skifte, og det viste sig, at det overanstrengte Arbejderne, hvad man bl. a. kunde se deraf, at deres Sygelighed var ganske overordentlig stor. I 1893 besluttede man sig saa pludselig til at gaa over til 8 Timers Skifte, og i Løbet af et halvt Aar, siger Alfred Lehmann, var Arbejderne ved den gunstigere Ordning allerede kommet saaledes til Kræfter, at Produktionen var vokset langt ud over Ledelsens Forventning, og Arbejderne, der blev lønnet efter den producerede Metalmængde, tjente i 8 Timer netop det samme som tidligere i 12 Timer; samtidig aftog Sygeligheden, og Sygekassen gav Overskud. Ædrueligheden voksede blandt Arbejderne. Forholdet mellem Ægtefællerne blev bedre, og Hjemmene blev smukkere. En endnu mere omhyggelig Undersøgelse af 8 Timers Arbejdsdagen er blevet foretaget af de